

Arbetsmarknadsdepartementets diarienummer:
SOU 2017:28

Arbetsmarknadsdepartementet:

a.remissvar@regeringskansliet.se
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Remissvar – Ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö (SOU 2017:28)

Sveriges Företagshälsor har fått SOU 2017:28 om "Ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö" på remiss. Vi är tacksamma för möjligheten att inkomma med ett yttrande om utredningen.

I utredningen berörs huvudsakligen följande:

1. Att ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö inrättas antingen på:
 - a. Stockholms Universitet
 - b. Som en ny myndighet
2. Den verksamhet centrumet ska bedriva
3. Finansieringen av centrumet

1. Yttrande över förslag och bedömningar

Sveriges Företagshälsor är positiva till inrättandet av ett arbetsmiljöcentrum. Vi är också positiva till stora delar av förslagen, men anser att det samtidigt finns otydligheter och tveksamheter kring vissa förslag vilka behöver bearbetas ytterligare. Nedan utvecklas dessa synpunkter.

1. Placeringen av det nationella centrumet

Utredningens förslag.

Utredningens ena förslag är att ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö och dess verksamhet placeras på Stockholms universitet som en särskild inrättning med egen instruktion. Utredningens andra förslag är att en ny myndighet inrättas för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö. Myndigheten inrättas som en enrådsmyndighet som leds av en generaldirektör. Myndigheten placeras i Stockholm och får namnet Nationellt arbetsmiljöcentrum.

Sveriges företagshälsor förordar att en ny **myndighet** inrättas i Stockholm.

Arbetsmiljöfrågor, forskning och utvärdering är i högsta grad en nationell angelägenhet med en tydlig koppling till EU och olika internationella organ och samarbeten. Forskning och utvärdering av olika arbetsmiljöåtgärder bedrivs på många högskolor och universitet i Sverige. Vi anser därför att det är angeläget att organiseringen av centrumet stödjer den mångfald som finns i dag och att den stödjer det starka nationella intresset. En ny myndighet ger ett oberoende gentemot de olika universiteten och högskolorna, men det ger också regeringen en möjlighet att utveckla verksamheten i enlighet utvecklingen på området. En ny myndighet ger regeringen också en möjlighet att lösa frågor kring huvudmannaskap, och styrning av de specialistutbildningar inom arbetsmiljöområdet som saknar detta i dag. Särskilt vill vi i detta sammanhang nämna tilläggspecialiteten i arbetsmedicin som i dag både saknar huvudmannaskap och finansiering. En fråga som är speciellt viktig att lösa då snittåldern bland dagens specialister är 63 år och drygt 50% av de med specialiteten är över 65 år.

Sveriges företagshälsor stödjer också att ett råd med intressenter inrättas till centret. Vi vill bara i detta sammanhang försäkra oss om att det faktum att företagshälsövsbranschen inte nämns i sammanhanget är ett olyckligt misstag av delegationen.

2. Den verksamhet centrumet ska bedriva

5:1 Verksamheten vid nationellt arbetsmiljöcentrum

Utredningens förslag: Arbetsmiljöcentrum ska ha ett löpande bevakningsuppdrag för kunskapsutveckling inom området arbetsmiljö. Detta omfattar att bevaka forskning och debatt både nationellt och internationellt, samt andra myndigheters och organisationers rapportering. Arbetsmiljöcentrum ska genomföra analyser och utvärderingar av arbetsmiljöpolitiken och samla in och sprida forskningsbaserad kunskap om arbetsmiljö i samverkan med bland andra forskningsråden. Särskild tyngdpunkt ska ligga på arbetsmiljön i kvinnodominerade branscher och arbetsplatser. Arbetsmiljöcentrum ska arbeta med statistik och bidra till utvecklingen av indikatorer och datamaterial inom arbetsmiljöområdet, men inte vara statistikproducerande. Arbetsmiljöcentrum ska också stärka Sveriges internationella engagemang i arbetsmiljöfrågor.

Sveriges företagshälsor **stödjer i huvudsak** formuleringen av det övergripande uppdraget.

För att centrumet ska vara relevant över tid behöver det finnas en flexibilitet i förhållande till vilka grupper, arbetsplatser och branscher som analyser och utvärderingar vänder sig emot. Vi som bransch ser att kvinnodominerade branscher och arbetsplatser är ett av de prioriterade områden som centrumet bör vända sin verksamhet emot, men önskar också att centrumet riktar sin verksamhet mot branscher och arbetsplatser där det finns en överrepresentation av andra specifika grupper som exempelvis HBTQ personer, personer med olika typer av funktionsnedsättningar och personer med utomnordiskt ursprung. Vi föreslår därför att regeringen omprövar centrumets inriktning årligen utifrån de förutsättningar som råder på arbetsmarknaden i stort.

5:7 Arbetsmiljöcentrum ska främja att kunskap kommer till användning

Utredningens förslag: Arbetsmiljöcentrum ska främja nyttiggörandet av forskningsbaserad kunskap genom att utveckla och tillgängliggöra evidensbaserade riktlinjer, verktyg och vägledningar inom särskilt prioriterade områden. Arbetsmiljöcentrum tar över ansvaret för spridning och utveckling av evidensbaserade riktlinjer för företagshälsovården.

Sveriges företagshälsor **invänder** mot utredningens förslag i enlighet med nedan:

Att centrumet tar över ansvaret för spridning och utveckling av evidensbaserade riktlinjer för företagshälsovården, och att centrumet ska främja nyttiggörandet av kunskap genom utveckling av riktlinjer, verktyg och vägledningar är något som Sveriges företagshälsor är starkt positiva till och stödjer till fullo.

Sveriges företagshälsor invänder mot att arbetsmiljöcentrum i sitt arbete med att bidra till nyttiggörande av forskning: *Ska vidga definitionen av begreppet företagshälsovård till att inbegripa även andra förebyggande och rehabiliterande arbetsmiljö och hälsotjänster.*

Begreppet företagshälsovård är i dag inte skyddat, detta innebär att vem som helst kan starta ett bolag eller en verksamhet och kalla den för företagshälsovård. Om utredningen hade gjort en analys av alla bolag och verksamheter i Sverige som använder begreppet, har begreppet i sitt bolagsnamn eller i sitt registreringsbevis så hade utredningen funnit att där finns allt ifrån spa-verksamheter till alternativmedicinska verksamheter, gym och it-bolag. De

flera av de bolag som i dag kallar sig för företagshälsovård eller säger sig bedriva företagshälsovård på den svenska marknaden uppfyller inte de krav som ställs i AML Kap 3 § 2c och inte heller i AFS 2001:1. Konsekvenserna av detta är många men en av de allvarigare är att företag och organisationer tror sig anlita sakkunnig hjälp men får något annat, där utfallet av insatserna i bästa fall är undermåliga och utan effekt och i värsta fall riskerar att förvärra ett förlopp eller bidrar till att arbetsskador och arbetssjukdomar inte upptäcks eller tas om hand på rätt sätt.

Sveriges företagshälsor ställer sig därför frågande till om centrumet ska vidga sin verksamhet att omfatta sådan verksamhet som inte uppfyller kraven i gällande lagar och författningar, och till verksamheter som inte uppfyller de grundläggande kompetenskrav som behövs för att utföra ett kvalitativt arbete.

Sveriges Företagshälsor föreslår därför att kunskapscentrumet ska definiera begreppet företagshälsovård, avseende verksamhetsinriktning, arbetssätt och kompetens och verka för att alla de verksamheter som bedriver företagshälsovårdsverksamhet har en certifiering som garanterar innehåll och kvalitet.

5:8 Arbetsmiljöcentrum ska kommunicera forskningsbaserad kunskap och analys

Utredningens förslag: Arbetsmiljöcentrum bygger upp en stark och innovativ kommunikationsverksamhet som tillsammans med organisationens analytiker och i dialog med målgrupperna och andra kunskapskommunicerande organisationer skapar en kunskapsresurs av hög kvalitet med stort förtroende bland såväl producenter som användare av kunskapen. Kommunikationsverksamheten ska bedrivas i samverkan med forskningsråden om hur resultaten från den forskningen som de finansieras ska kommuniceras. Målen för arbetsmiljöcentrums kommunikationsverksamhet ska vara att:

- tillgängliggöra forskningsbaserad kunskap i målgruppsanpassade former av kunskapsammansättningar, rapporter, tidskrifter, verktyg med mera som producerats av arbetsmiljöcentrum och andra nationella och internationella aktörer*
- förmedla forskningsbaserad kunskap av hög vetenskaplig kvalitet till arbetsmiljöcentrums olika målgrupper*
- bidra till nyttiggörandet av forskningsbaserad kunskap i det praktiska arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna*
- underlätta för användare att hitta den forskningsbaserade kunskap de söker och behöver*

Sveriges Företagshälsor **stödjer** utredningens förslag.

Vi vill dock påpeka att en ytterligare analys av befintliga kommunikationskanaler och tänkbara samarbetspartner behöver göras. En rad aktörer som i dag är effektiva i sin kommunikation i arbetsmiljöfrågor är inte med ibland de tänkbara kommunikationskanalerna, så som tex Sveriges HR-förening som organiserar drygt 9000 personer som arbetar med personal och arbetsmiljöfrågor i svenska organisationer och företag, Sveriges Företagshälsor: företagshälsovårdens branschorganisation, FM-företagen inom Almega mfl.

Vi ser därför att regeringen ger den framtida myndigheten i uppdrag att göra en analys av detta innan en framtida kommunikationsstrategi läggs fast.

3. Finansieringen av centrumet

6 Arbetsmiljöcentrums finansiering

Utredningen föreslår: Enligt direktiven ska utredningen lämna förslag på hur inrättandet av arbetsmiljöcentrum ska finansieras genom omprioritering inom ramen för befintliga resurser inom området. Utredningen har tolkat betydelsen av "inom området" som bredare än den indelning som statsbudgeten har i dag, det vill säga där arbetsmiljö ingår i utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Utredningen argumenterar för att arbetsmiljöområdet kan definieras bredare, eftersom det finns överlappningar, utöver arbetsmarknad, till välfärdspolitiken och näringspolitiken.

Sveriges företagshälsor anser att huvuddelen av finansieringen bör komma från anslagen givna till Försäkringskassan. Ett effektivare arbetsmiljöarbete i svenska företag och organisationer och ett effektivare rehabiliteringsarbete tillbaka till arbete som bl a stöds av de åtgärder som föreslås i DS 2017:09 bör sänka antalet ärenden som försäkringskassan har att hantera. Detta borde frigöra resurser som kan användas till uppstart och drift av det framtida arbetsmiljöcentrumet.

I övrigt vill vi från Sveriges Företagshälsor framhålla att vi är glada att regeringen har tagit initiativ till bildandet av ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö och att vi är övertygade om att det kommer att ge omedelbara positiva effekter på den svenska arbetsmarknaden.

Med vänliga hälsningar

Peter Munck af Rosenschöld

Sveriges Företagshälsor